

Het speelveld van de sport

Samenvatting *in tekst en beeld* van de discussienota over
de toekomstige organisatie en financiering van de sport

Inhoud

1. Het speelveld van de sport	3
2. Foto van de sport	6
3. Fitheid van de sport	8
4. Speelruimte voor sport	10
5. Discussie over sport	18
6. Voorkeursscenario	19

Download [hier](#) de Samenvatting in tekst

Deze is tevens toegankelijk voor mensen met een visuele beperking.

1. Het speelveld van de sport

1.1. Adviesvragen partners Nationaal Sportakkoord

De minister voor Medische Zorg en Sport heeft namens de partners van het *Nationaal Sportakkoord* aan de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) gevraagd om de organisatie en financiering van de sport te analyseren en te adviseren over de toekomst van de sport.

De NLsportraad is het volgende gevraagd:

1. Een plaat maken van de wijze waarop de huidige sportsector is georganiseerd.
2. Een analyse maken van alle geldstromen (publiek en privaat) in de sportsector.
3. Een analyse maken van de sterktes en zwaktes van en kansen en bedreigingen voor de sport.
4. Scenario's schetsen voor een duurzame organisatie en financiering van de sport. Hoe kan de sportsector zich op de langere termijn het beste organiseren en positioneren gezien haar sterktes en zwaktes en de kansen en bedreigingen, en welke rollen kunnen de diverse overheden daarbij spelen?
5. Een advies geven over welk scenario het meest kansrijk is. Wat adviseert de Nederlandse Sportraad aan de bestuurlijke alliantie om te gaan doen op basis van de uitkomsten van dit onderzoek in het licht van het Nationaal Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland'?

1.2 Antwoorden NLsportraad

De NLsportraad geeft een voorlopig antwoord op de adviesvragen van de partners van het Nationaal Sportakkoord in de discussienota *Het speelveld van de sport* en de onderliggende bouwstenen.

De volgende analyses zijn vooraf gegaan aan de discussienota *Het speelveld van de sport*.

Brancherapport Sport (KPMG, 2019)

Een kwantitatieve analyse van de organisatie en financiering van de sport

De fitheid van de sport

Een kwalitatieve analyse van de organisatie en financiering van de sport

Speelruimte voor sport

Vier beleidsscenario's voor de organisatie en financiering van de sport in de toekomst

Rondje langs de velden I

Een vergelijking van de organisatie en financiering van de sport met andere sectoren

Rondje langs de velden II

Een vergelijking van de organisatie en financiering van de sport met andere landen

De Europese spelregels

Kaders van de Europese Unie voor de organisatie en financiering van de sport

De prijzen van sport

Verkenning van de prijselasticiteit in de sport

1.3 Tijdbalk

De NLsportraad bouwt het advies over een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport gefaseerd op in samenwerking met experts en stakeholders.

1.4 Commissie

De NLsportraad werkt bij het maken van adviezen met een commissie opgericht uit het midden van de raad, aangevuld met expertise van buitenaf. Externe commissieleden worden aangesteld als adviseur. De commissie begeleidt het gehele adviestraject leidend tot een voorkeursscenario in oktober 2020.

De Commissie organisatie en financiering van de sport bestaat uit:

Bernard Wientjes (voorzitter)

Leanne van den Hoek, Marjolein Bolhuis-Eijsvogel en Jiske Griffioen (raadsleden)

Eelco Blok, Claudia Bokel, Marjan Olfers, Hugo van der Poel, Bert van Oostveen en Dennis Vink (adviseurs)

Lennart Langbroek, Marijke Prins, Veronique Ruiz van Haperen, Annet Tiessen-Raaphorst, Tessa van der Velden,

Mariëtte van der Voet (secretariaat) en Ine Pulles (Mulier Instituut)

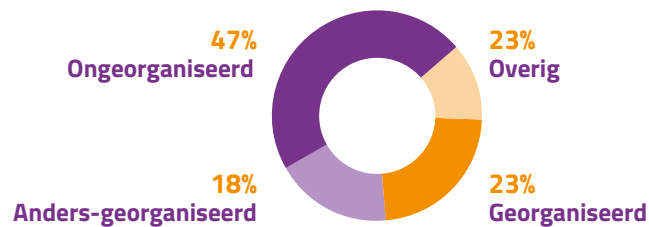

2. Foto van de sport

2.1 Brancherapport Sport

De NLSportraad heeft KPMG (2019) gevraagd om een kwantitatieve analyse te maken van de huidige organisatie en financiering van de sport in Nederland. Het is voor het eerst dat een dergelijke 'foto' van de - totale - sportbranche is gemaakt. In het rapport is de organisatie en financiering van de sport beschreven, maar ook de 'prestaties' van de branche in termen van sportdeelname, medailles en sportfans. Het rapport is gemaakt door KPMG waarbij dankbaar gebruik is gemaakt van de data van onder andere CBS, RIVM, SCP, het Mulier Instituut en NOC*NSF in het tijdsbestek 2008-2018.

Manier van beoefenen voor wekelijkse sporters (5 t/m 80 jaar) in Nederland (totaal 2013 t/m 2018)

Bron: KPMG, 2019

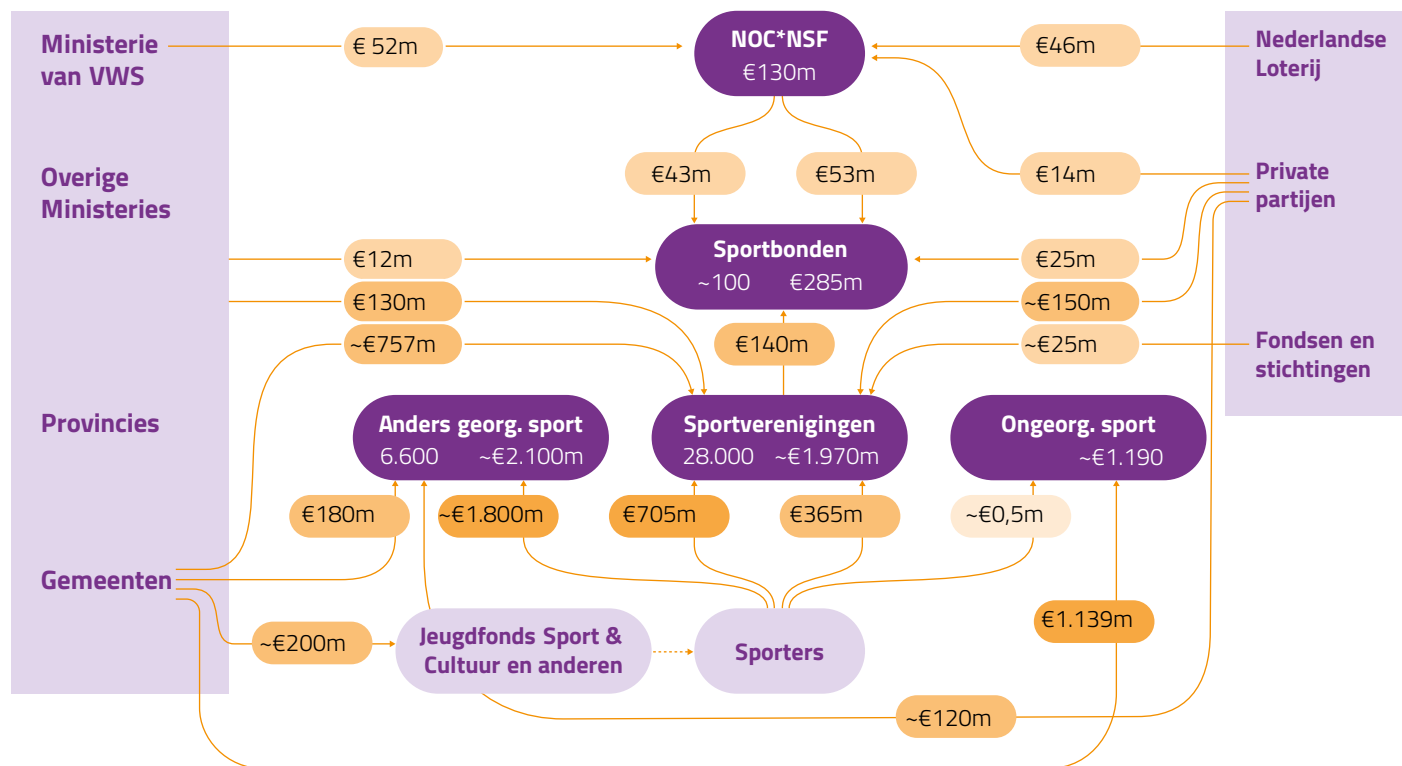
2.2 Belangrijkste observaties

- De sportbranche levert goede prestaties, met name op wekelijkse sportdeelname (56%) en medailles (top-10). Ouderen zijn vaker gaan sporten, jongeren iets minder vaak.
- De sportbranche is hybride georganiseerd. Sporters doen aan sport via sportverenigingen ('georganiseerd', 23%), via commerciële sportaanbieders ('anders georganiseerd', 18%) en ongeorganiseerd (47%). 30% van de sporters sport in meerdere categorieën. 80% van de kinderen tussen 6-12 jaar is lid van een sportvereniging.
- Het sportaanbod wordt overwegend door private partijen georganiseerd, door burgers (informeel en in sportverenigingen) en door bedrijven. Overheden ondersteunen het private initiatief in de vorm van accommodaties en subsidies.
- De sportbranche kent vele verschillende financiers. De belangrijkste zijn de gemeenten (ongeveer 2,3 miljard) en de sporters zelf (circa 2,9 miljard).
- De rol van overheden is diffuus. Dat geldt op zowel lokaal, provinciaal als landelijk niveau. Er is geen wettelijk kader waarin publieke taken zijn beschreven. Investerings in de organisatie en financiering van de sport zijn afhankelijk van politiek-bestuurlijke keuzes.
- De sportbranche is niet als één gezamenlijke branche georganiseerd. Belangenbehartiging van sporters en werknemers is vrijwel afwezig.

2.3 Financiële stromen in de Nederlandse sportbranche (2018)

Legenda

- €0 – €10m
 - €10 – €100m
 - €100 – €500m
 - €500 – €2000m
- Sportorganisaties**
Totale inkomsten

Sommige geldstromen zijn een benadering; volledigheid kan niet gegarandeerd worden door beperkt publiek beschikbare informatie.

Bron: KPMG, 2019

3. Fitheid van de sport

3.1 Kwalitatieve analyse

De NLsportraad is met onafhankelijke experts en belanghebbenden in de branche in gesprek gegaan over de belangrijkste sterktes en zwaktes van, en de kansen en bedreigingen voor de sport. Tijdens bijeenkomsten, in interviews en via een schriftelijke bijdragen heeft de NLsportraad veel input ontvangen voor deze SWOT-analyse. Daarnaast heeft de NLsportraad zich verdiept in de beschikbare literatuur. Dit heeft een beeld opgeleverd over hoe de sportbranche functioneert. De NLsportraad concludeert naar aanleiding van de SWOT-analyse dat de organisatie en financiering van de sport nog niet toekomstbestendig is.

3.2 Belangrijkste observaties

- De NLsportraad heeft twijfels of de sportbranche, zoals nu georganiseerd en gefinancierd, fit is voor de uitdagingen in de toekomst. De branche bouwt onvoldoende financiële reserves op om het sportaanbod te vernieuwen en aan de toekomstige behoefte aan te passen.
- De raad constateert dat partijen binnen de sportbranche onvoldoende samenwerken, geen gezamenlijke visie en agenda delen, en niet één geluid laten horen in politiek Den Haag.
- De rol van de overheid is diffuus. Publieke taken zijn niet vastgelegd. Dit leidt tot grote lokale verschillen in sportvoorzieningen en sportbeleid. Sport wordt in principe georganiseerd in een vrije markt, maar steeds vaker verlangen overheden dat de sportbranche bijdraagt aan maatschappelijke doelen.
- De maatschappelijke waarde van sport wordt nu onvoldoende gekapitaliseerd door de sportbranche en de overheid. Samenwerking met andere beleidsterreinen wordt belemmerd door gebrek aan professionalisering en slagkracht van de sportbranche.

3.3 Externe analyse

Top-10

Externe ontwikkelingen volgens experts en stakeholders

Externe ontwikkelingen die overwegend als kansen worden gezien

- + Gezondheidsbewustzijn groeit en de politiek wil zorgkosten terugdringen.
- + De bevolking groeit (door migratie) en wordt ouder (door vergrijzing).
- + Er zijn toenemende kansen voor samenwerking van sport met andere terreinen (onderwijs, kinderopvang, zorg).
- + (Sociaal) Ondernemerschap neemt toe en kan leiden tot professionalisering van aanbod en arbeidsmarkt.
- + (Informatie)technologie maakt opgang in de sport en creëert nieuw sportaanbod en andere organisatievormen.

Externe ontwikkelingen die overwegend als bedreigingen worden gezien

- Het is niet de verwachting dat de rijksoverheid of lokale overheden het beleid voor sport intensiveren.
- Sociaaleconomisch/culturele veranderingen vragen om aanpassingen aan het sportaanbod.
- EU-wetgeving dwingt in principe de nationale en lokale overheden tot het hanteren van een gelijk speelveld voor alle sportaanbieders.
- Er zijn toenemende eisen/kosten voor de sportbranche afkomstig van andere beleidsterreinen (veiligheid, horeca, duurzaamheid, enz.).
- Verzekeraars stimuleren preventie niet met inzet van financiële middelen.

3.4 Interne analyse

Top-10

Interne factoren volgens experts en stakeholders

Interne factoren die overwegend als sterkte worden gezien

- + Fijnmazige infrastructuur van aanbieders en faciliteiten.
- + Sport draagt bij aan het dagelijkse beweegpatroon.
- + Sport levert veel waarde voor beperkte investeringen.
- + De maatschappelijke waarde van en het draagvlak voor sport is groot.
- + (Verenigings)sport draagt bij aan binding in de samenleving door de ledencultuur en het vrijwilligerswerk.

Interne factoren die overwegend als zwakte worden gezien

- Samenwerking binnen de branche als geheel is onvoldoende en de branche mist een gezamenlijke visie.
- Beperkt innovatief vermogen belemmert aansluiting van het aanbod bij de vraag.
- Overheidssubsidies verstoren marktconforme prijs van georganiseerde sport.
- Professionalisering is beperkt en er is geen beroepsperspectief.
- Governance en zelfreinigend vermogen georganiseerde sport is onvoldoende.

4. Speelruimte voor sport

4.1 Beleidsscenario's

Gelet op de uitdagingen in de toekomst is het wenselijk om de organisatie en financiering van de sport hierop aan te passen. Dat kan op verschillende manieren. Op verzoek van de partners van het Nationaal Sportakkoord heeft de NLsportraad vier beleidsscenario's ontwikkeld. Afhankelijk van de beleidskeuzes die aan het model ten grondslag liggen, kan de organisatie en financiering van de sport toekomstbestendig worden gemaakt.

4.2 Beleidskeuzes

Er liggen twee beleidskeuzes ten grondslag aan de beleidsscenario's die terug te voeren zijn op lang lopende discussies. Aan de hand van deze beleidskeuzes heeft de NLsportraad een assenstelsel gemaakt waaruit vier beleidsscenario's ontstaan:

- wordt beleid gemaakt met sport als doel of sport als middel?
- is de overheid of de markt verantwoordelijk voor sport?

Alles aan de bovenkant van het assenstelsel is de verantwoordelijkheid van de overheid (gemeentelijk, provinciaal en/of nationaal). Dit zijn de overheidsscenario's.

Alles aan de onderkant van het assenstelsel is de verantwoordelijkheid van de branche. Dit zijn de marktscenario's.

4.3 Uitleg van vier extreme scenario's

1. Linksboven is sport een basisvoorziening die door de overheid wordt gezien als publieke taak en door de overheid wordt betaald.
2. Rechtsboven worden sport - en bewegen - ingezet als een middel voor verschillende beleidsdoelen en als een oplossing voor maatschappelijke vraagstukken, georganiseerd en gefinancierd door de overheid.
3. Linksonder is sport een vrije markt waarin het sportaanbod wordt gefinancierd door sporters en sponsors.
4. Rechtsonder zijn in de vrije markt maatschappelijke ondernemers actief die sport- en beweegaanbod produceren voor hun eigen exploitatie, maar ook om maatschappelijke doelen te behalen. Mits gepositioneerd kunnen werkgevers en verzekeraars hierin een rol spelen.

4.4 Extreme scenario's en middenscenario's

Uiteraard is in de praktijk niet te verwachten dat één van de vier extreme scenario's werkelijkheid wordt. Maar door de extreme beleidsscenario's te begrijpen en daarover te discussiëren is het wel mogelijk om bewuste keuzes te maken voor beleid en de ordening tussen markt en overheid.

Tussen de extreme varianten zijn ook middenscenario's mogelijk, waarin de markt en de overheid een gedeelde verantwoordelijkheid hebben. Dat is het geval bij publiek-private samenwerking of bij een door de overheid geregleerde markt. Bij publiek-private samenwerking geven private partijen samen uitvoering aan gezamenlijke beleidsdoelen. In een geregleerde markt geeft de overheid de regels aan voor ondernemers in een branche.

4.5 Sport, topsport en bewegen in beleidsscenario's

De beleidskeuzes voor de organisatie en financiering van de sport hebben gevolgen voor de prestaties van de sportbranche in termen van bewegen, breedtesport en topsport. In de figuur hiernaast is in de beleidsscenario's wederom de extreme variant uitgewerkt.

De sportdeelname is hoog in het scenario 'sport als basisvoorziening', maar voldoende bewegen is beter af in 'sport als panacee'. Commerciële topsport floreert in het scenario 'sport als vrije markt', maar voor andere vormen van topsport is het scenario 'sport als basisvoorziening' weer het beste.

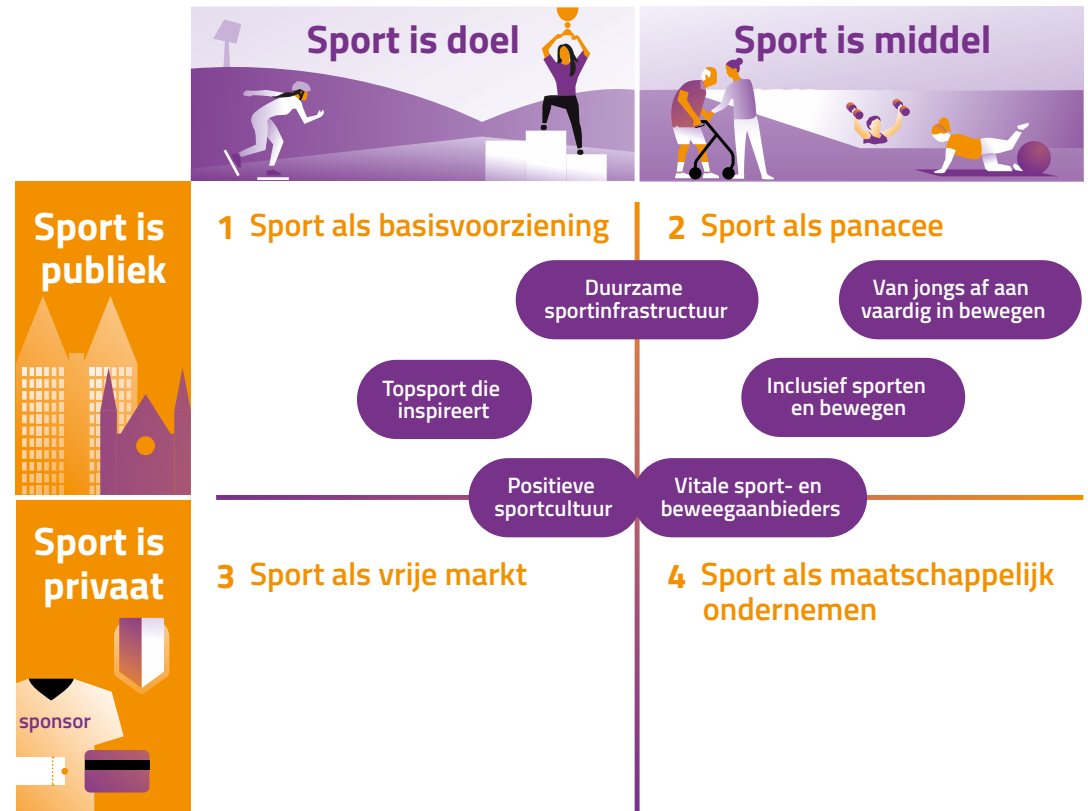

4.6 Beleidsscenario's en het sportakkoord

De partners van het Nationaal Sportakkoord hebben de NLsportraad gevraagd om te kijken welk beleidsscenario zich het best leent voor het bereiken van de doelen van het sportakkoord. De NLsportraad heeft de doelen van de zes deelakkoorden geanalyseerd en gezien in welk beleidsscenario de deelakkoorden het best tot zijn recht komen.

De meeste van de deelakkoorden zijn aan de bovenkant van het assenstelsel geplaatst. De verwachting van de NLsportraad is dat het bereiken van die doelen beter lukt als de overheid daarvoor (mede)verantwoordelijk is.

4.7 Beleidsscenario's en uitdagingen voor de toekomst

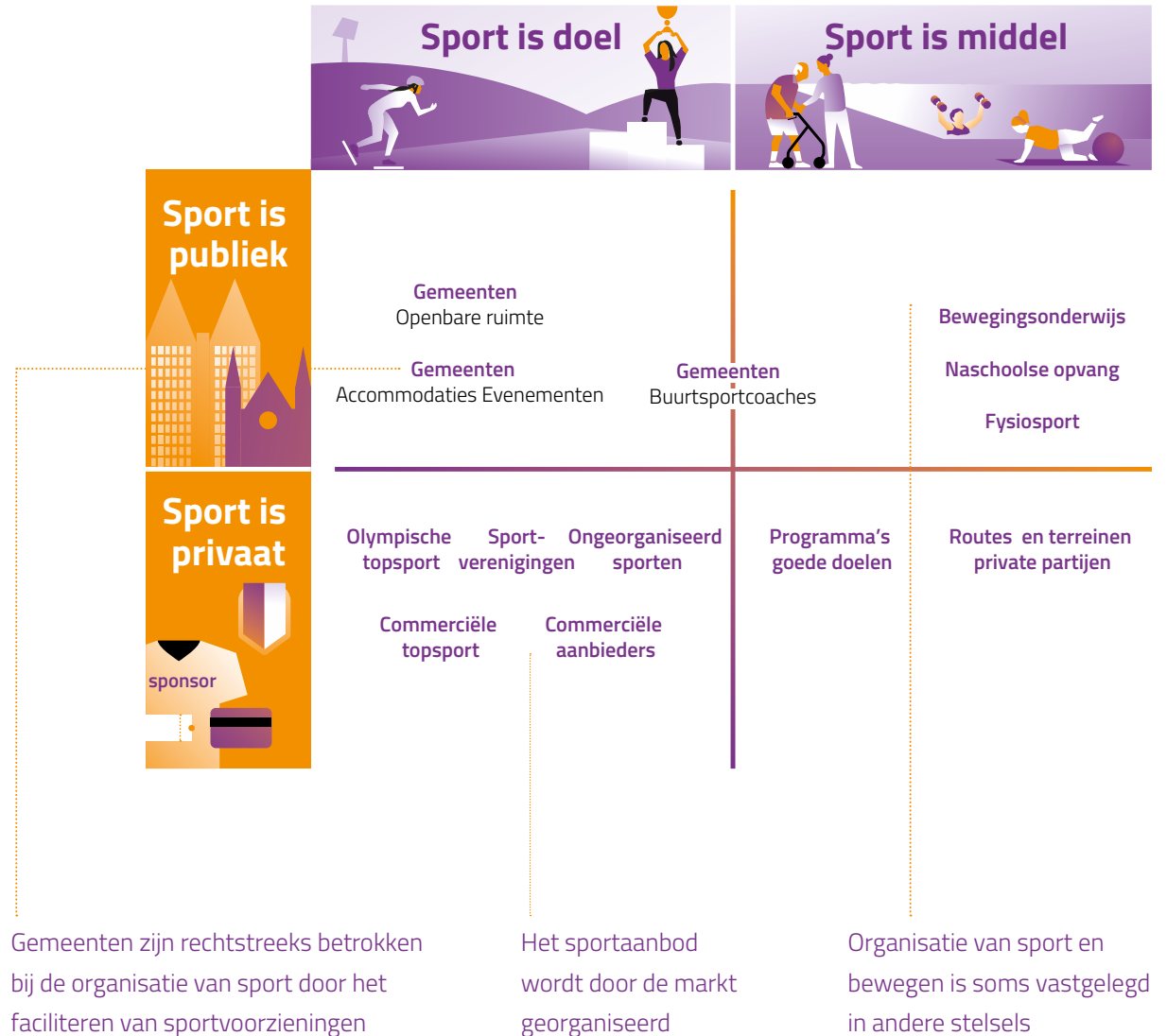
De NLsportraad heeft ook gezien met welk beleidsscenario de uitdagingen voor de toekomst, zoals bevonden in de kwalitatieve analyse, het best kunnen worden aangegaan. Als het gaat om de versterking van de sportinfrastructuur en de professionalisering van de sport, dan kan het best worden gekozen voor 'sport als basisvoorziening'. Ontwikkelingen waarop ondernemers in de vrije markt goed kunnen inspringen, zijn technologische ontwikkelingen en veranderende behoeftes van consumenten ten gevolge van de individualisering en flexibilisering. Deze ontwikkelingen zijn het best af in 'sport als vrije markt'. Gaat het om de maatschappelijke waarde van sport en bewegen voor welzijn, gezondheid, onderwijs en economie, dan kan het best worden gekozen voor 'sport als panacee'. In 'sport als maatschappelijk ondernemen' kan dit ook tot zijn recht komen mits relevante partijen zoals verzekeraars en werkgevers hiervoor in positie worden gebracht door de overheid.

4.8 Huidige organisatie en financiering

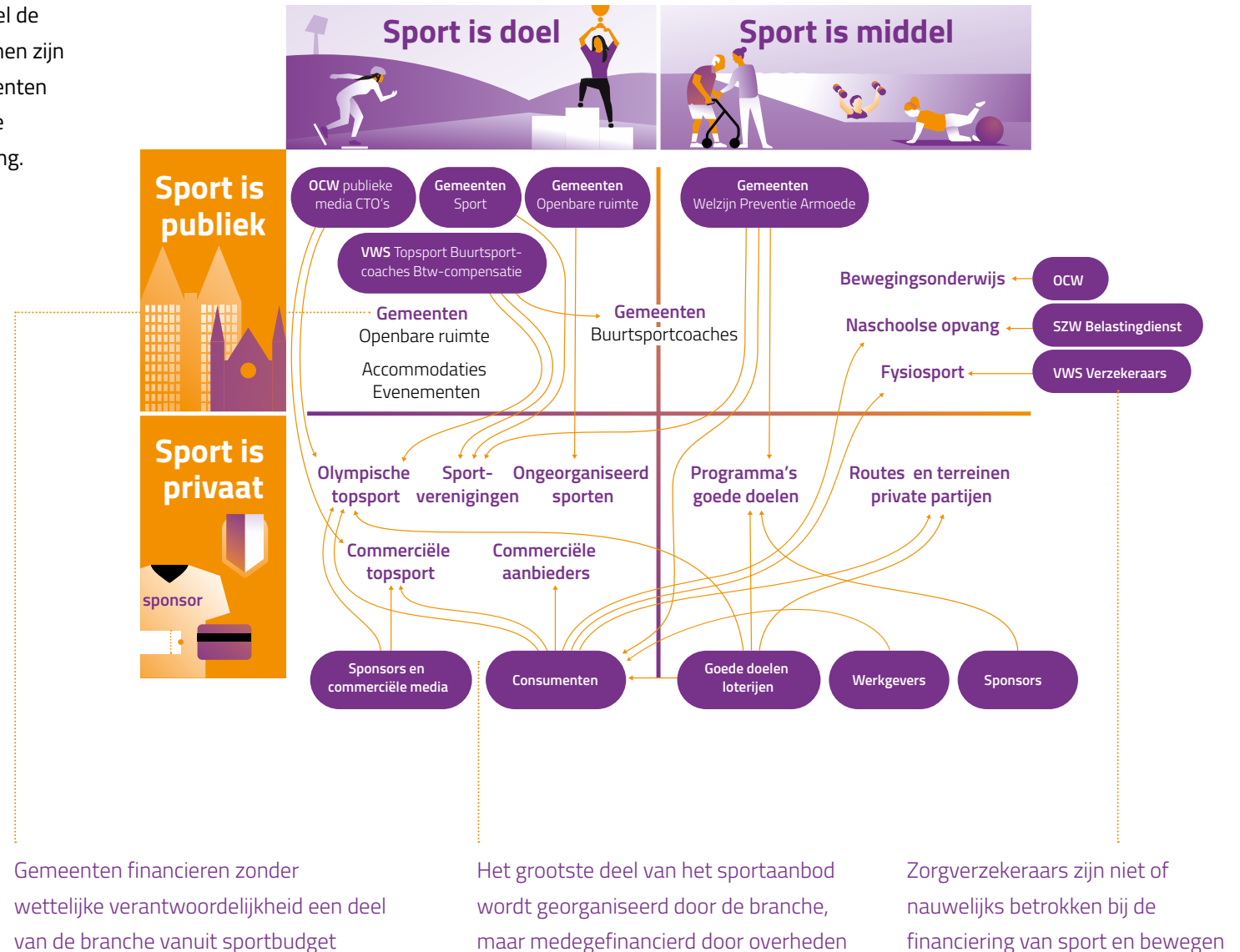
De NLSportraad heeft de huidige organisatie en financiering van de sport in kaart gebracht en deze aan de beleidsscenario's getoetst. Daaruit komt geen eenduidig beeld naar voren. De organisatie en financiering van de sport is een hybride systeem dat bottom up is ontstaan met het initiatief van burgers en bedrijven, mede mogelijk gemaakt door overheden.

4.9 Kwetsbare financiering

De financiering van de sport volgt niet geheel de organisatie van de sport. Financieringsbronnen zijn kwetsbaar: conjunctuurgevoelig bij consumenten en bedrijven, en niet vastgelegd in wettelijke kaders als het gaat over overheidsfinanciering.

5. Discussie over sport

5.1 Voorkeursscenario

De NLsportraad wil in de zomer van 2020 in gesprek met experts en stakeholders over een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. Daarin staan vragen centraal zoals:

- Als we vandaag een nieuwe weg kunnen inslaan, hoe zouden we de sportbranche dan organiseren en financieren?
- Welke beleidsscenario heeft de voorkeur en waarom?
- Welke beleidskeuzes liggen daaraan ten grondslag? Is sport daarbij een hobby of een noodzaak?
- Welke taken in de organisatie en financiering van de sport zijn publiek, en welke privaat? En hoe verhouden de partijen zich tot elkaar?

5.2 Randvoorwaarden

De NLsportraad heeft vier randvoorwaarden benoemd voor de discussie met experts en stakeholders. De raad ziet deze randvoorwaarden binnen ieder beleidsscenario terugkeren. De raad gaat graag in gesprek met experts en stakeholders over deze en eventuele andere randvoorwaarden.

1. Branchevisie en branchevertegenwoordiging
2. Ordening markt en overheid
3. Transparantie en good governance
4. Professionalisering en arbeidsmarkt

6. Voorkeursscenario

6.1 Advies NLsportraad najaar 2020

De NLsportraad wil mede op basis van de discussies bepalen welke elementen uit de vier beleidsscenario's nodig zijn om een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport te garanderen. Dit leidt tot de ontwikkeling van een voorkeursscenario.

Daarbij beziet de NLsportraad ook wat er nodig is om tot dat voorkeursscenario te komen en hoe de randvoorwaarden moeten worden ingevuld. Zo mogelijk neemt de NLsportraad in het voorkeursscenario de gevolgen van de coronacrisis mee.

Een advies met een voorkeursscenario wordt verwacht in het najaar van 2020.

Dit is een uitgave van de Nederlandse Sportraad

De Nederlandse Sportraad is een onafhankelijk adviesorgaan dat zich richt op het versterken van de betekenis van sport voor de samenleving en op het vergroten van het rendement van sportevenementen, inclusief het ontwikkelen van een aansprekende evenementenagenda. Dat doet de raad op transparante wijze samen met de betrokkenen uit het veld. De NLsportraad bestaat uit negen leden onder voorzitterschap van Michael van Praag. Adviezen van de NLsportraad zijn vernieuwend, onderbouwd door onderzoek en praktisch uitvoerbaar.

www.nederlandse-sportraad.nl

Juli 2020 | NLsportraad 2020-01
Vormgeving: Things To Make And Do

